

Szentháromság ünnepe utáni 13. vasárnap

2019. szeptember 15. – Rákoscsaba, Rákosliget

„Testvéreim, emberi módon szólok: a megerősített végrendeletet, még ha emberé is, senki sem teheti érvénytelenné, vagy nem toldhatja meg. Az ígéretek pedig Ábrahámnak adattak, és az ő utódának. Nem így mondja az Írás: "és az ő utódainak", mintha sokakról szólna, hanem csak egyről: "és a te utódodnak", aki a Krisztus. Ezt pedig így értem: azt a szövetséget, amelyet korábban megerősített az Isten, a négyszázharminc esztendő múlva keletkezett törvény nem teszi érvénytelenné, vagyis ez nem törli el az ígéretet. Mert ha a törvény alapján van az örökség, akkor már nem az ígélet alapján volna; Ábrahámnak viszont ígélet által ajándékozta azt az Isten. Mi tehát a törvény? A bűnök miatt adatott, amíg eljön az utód, akinek az ígélet szól. A törvényt angyalok közölték közbenjáró által. Közbenjáróra nincs szükség, ahol nincs két fél. Isten pedig egy. A törvény tehát az ígéretek ellen van? Semmiképpen sem! Mert ha olyan törvény adatott volna, amely képes életet adni, valóban a törvény alapján volna a megigazulás. De az Írás mindenkit bűn alá rekesztett, hogy az ígélet a Jézus Krisztusba vetett hit alapján adassék azoknak, akik hisznek.” (Gal 3,15–22)

Luther nagy felismerése: megkülönbözteti Isten kétféle szavát: törvény és evangélium. Más a szerepe, és más a célja vele Istennek. Részben erre az igeszakaszra is alapul ez a tanítás. Hogy melyiknek mi a célja, az – remélem – mindenki számára érthető lesz kb. 20 perc múlva.

Pál szembe állítja az Ábrahámnak tett ígéretet a Mózes útján adott törvénnyel. A törvény ebben az értelemben nem azonos a 10 parancsolattal, hanem Isten szabályt alkotó szava az ember felé. Az előbbit Isten egyoldalúan adta, és már akkor megígérte azt, aki majd beteljesíti az ígéretet, Jézus Krisztust.

Az evangélium Isten öröme, hogy van menekvés a bűnbe esett, abból önerőből szabadulni képtelen ember számára. És mindezt ingyen, kegyelemből kapjuk. De nem egyszerű út ez, el kell tudnunk fogadni, hogy mi ezért semmit sem tehetünk. Ez nem könnyű.

Mit helyezünk az evangélium helyébe? Milyen törvényeket állítunk fel Krisztus keresztje helyett? Mire való a törvény és mire az evangélium?

A törvényt általában félelmetes dolognak látjuk, negatív színben tüntetjük fel. Ezt kell, azt tilos. Ezt tedd, attól tartózkodj. Mégis szeretjük – még ha borzongással telten is –, mert feladat, teljesíthető rendszer. Adott egy ellenőrző lista, és pipálhatjuk, hogy minek feleltünk ma meg. Mi tesszük ezt, mi tartózkodunk attól, megfelelnünk ennek, annak, aztán joggal várjuk a jutalmat. Így tekint a törvényre a felfuvalkodott ember. Ez az az attitűd, ami ellen Jézus olyan sokszor kikelt, amikor a farizeusokat ostromozta. Kívülről tökéletesek, belül üresek és élettelenek.

Hadd utaljak itt vissza az oltári ígére (Lk 10,23–37), az irgalmas samaritánus példázatára. A Jerikóból Jeruzsálembe felmenő pap és lévita nyilvánvalóan szolgálatra mentek, ezért otthon elvégezték a kötelező tisztulási szertartásokat. Ők a törvény szerint nem érinthettek vérző embert, mert elvesztették volna tisztaságukat. Betartották a törvényt, de a sebesült ott hevert az úton a porban.

A törvény olyan, mint az ókori pedagógus, a gyermekek felügyeletére rendelt rabszolga. Az volt a feladata, hogy a gyereket elvigye az iskolába, ügyeljen arra, hogy ott figyeljen, szükség esetén fegyelmezze őket, őrködjön erkölcsi és testi biztonságukon. A nevelő biztosította a rendet és fegyelmet addig, amíg a fiatal el nem érte a felnőttkort. Amíg ki nem alakult benne az önfegyelem és önuralom.

(Aztán sokszor megesett, hogy a felnőtt fiú bosszút állt a nevelőjén, mert úgy ítélte meg, hogy túl szigorú volt. Teljesen elvetette őt, elzavarta, akár meg is ölette. Hányan lázadnak fel a törvény szigora ellen! Akár egy szigorú szülő ellen is.) A nevelőhöz hasonlóan a törvény biztosítja addig a rendet, amíg Krisztus el nem jön. Akkor szorulunk rá a mai napig is a törvény parancsaira, amikor Jézustól eltávolodunk.

A törvény másik szerepe a tükörtartás. Ha nem lenne, észre sem vennénk bűnös voltunkat. Az Ószövetségben 613 parancs, szabály van. És még ott vannak még az Úsz-ben megfogalmazott törvények is! Persze, nem is olyan sok! Véges számú. A szuper keresztyén szuper teljesítményével mindent elér. Valóban? De ki az, ki mindegyiknek meg tud felelni? Főleg, ha olyan tágan értelmezzük, mint Jézus a Hegyi beszédben, aki már a bűn szándékát is, a gondolatot is azonosnak tartja az elkövetéssel. Rabbínista felfogás szerint, aki egyetlen parancsolatot megszeg, az egész törvényt megszegte. Ez hát a törvény szerepe, meglátom benne emberi valómat, ha álarc nélkül nézek bele.

A teljesítési kényszerben élő ember úgy gondolja, ezzel Isten üzletfelévé válik, adok-kapok, Ő követel, én teljesítek. Ezzel szemben az igazság az, hogy a törvénnyel megragadni akart, a törvénnyel birtokolt Isten bálvánnyá válik, akár a kézzel faragottak.

A törvény nyomasztja az őszinte embert. Ezt énekeltük a 320-as énekben: „Mit a törvény rendelt nekünk, Nem tudtuk betölteni; S kárhozatot érdemeltünk Mi, harag gyermekei. A test és vér nem engedett, A lélek sírva szenvedett, S mi vesztünkbe rohantunk.”

Pál szembe állítja az Ábrahámnak tett ígéretet (ez egy igazi evangéliumi szó) a Mózes által adott törvénnyel. Úgy szoktuk gondolni, hogy előbb volt a törvény, utána adatott az evangélium, amely testté lett Jézus Krisztusban. Pedig nem, hiszen Isten első szava az emberhez, a 'kezdetben', az maga az élő Ige, J. Kezdetben volt az evangélium ígéje, és ez az ige lett testté. És bár a bűneset után Isten ítéletet hirdet, rögtön el is hangzik az ígéret, hogy az asszony fia majd rátapos a kígyó fejére.

Isten Ábrahámmal szerződést köt, és egyúttal az egész emberiséggel. Az emberek között kötött szerződésnél fennáll a lehetősége annak, hogy azt valamelyik fél megszegi. Hányszor szegjük meg adott szavunkat. Teszünk egészen mást, vagy csak megpróbálunk úgy tenni, mintha semmi sem hangzott volna el, mintha megfeledeztünk volna róla, vagy lényegtelen lenne. Isten esetében ez lehetetlen, ő nem másíthatja meg a szavát. Ez nem egy kölcsönös szövetség volt, hanem Isten egyoldalúan hozta létre. Akár csak a golgotai szövetséget. Pál a végrendelet hasonlatát hozza, amely megváltoztathatatlan. Isten nem kötötte semmilyen feltételhez, a későbbi mózesi törvénytől függetlenül is érvényes. Rm 4,14–15: „Hiszen ha a törvény emberei az örökösök, akkor üressé lett a hit, és valóra válthatatlan az ígéret; mivel a törvény csak büntetést eredményezhet.” Mert Isten örökösei nem azok, akik nagyon cselekszik a törvényt, hanem akik nagyon hiszik az ígéretet.

Jézus mondja: „Ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy érvénytelenné tegyem a törvényt vagy a próféták tanítását. Nem azért jöttem, hogy érvénytelenné tegyem, hanem hogy betöltssem azokat.” (Mt 5,17) Amíg vissza nem tér dicsőségében, addig érvényben marad a törvény. Luther azt írja, ha mindenki keresztyén lenne, és minden keresztyén igaz úton járna, akkor nem lenne szükség a törvényre, akkor elegendő lenne Isten szavaként az evangélium a világban.

Miért van szükség még mindig a törvényre? Mert az ember gyenge, szószegő, szabályszegő. A szerződés is csak annyit ér, amennyit megtartanak belőle. Nem teljesítés esetén csak utólag futhatok az igazam után. Aztán még jönnek a jogértelmezés útvesztői, és az ember rájön, hogy bármi alól ki lehet bújni. A szabály, a szerződés, a törvény csak arra való, hogy kimutassa, ki a felelős. De nem oldja meg a problémát, nem veszi elejét a törvényszegésnek. A bíróság is elítéli a bűnöst, de a kárt nem téríti

meg. Az áldozatot nem támasztja fel, a tönkretett, ellopott vagyontárgyat nem adja vissza, a megalázott, meggyalázott emberben a lelki sérülést nem tudja eltüntetni.

A törvény tehát arra való, hogy lássuk, mindannyian a bűn rabjai vagyunk. Ez kétségbe is ejt, mert nem mutat kiutat, nem segít el minket az istenfélő életre. Nem termi meg azt a közösséget Istennel, amelyre mindannyian vágyunk, feszültség helyett békét, gyanakvás helyett örömet, távolságtartás helyett közelséget. Mindez egy karnyújtásnyira van, ha elfogadom a feltétel nélküli ígéretet, az ellentételezést nem váró ajándékot. Erre egyedül Isten ígéretbe foglalt szava képes: A Szentírás világossá teszi, hogy Ábrahámnak az ígéret feltétel nélkül adatott. Emiatt az ígéret miatt adta nekünk az Atya Jézus Krisztust, s benne az egyedüli utat, amely hozzá vezet. Így van üdvösségünk.

Ezért ez a karnyújtás inkább térdrogyasztás, leborulás legyen a golgotai kereszt alatt. Ott ismerhető meg legnyilvánvalóbban, hogy mit tettem én az Isten ellen, és ott ismerhető meg egyedül, hogy Isten mit tett értem. Ott teljesedett be az Évának, Ábrahámnak és Jákobnak adott ígéret.

Így fejezi be Pál a gondolatmenetét: „De az Írás mindenkit bűn alá rekesztett, hogy az ígéret a Jézus Krisztusba vetett hit alapján adassék azoknak, akik hisznek.” Jézus Krisztusban teljesedik be az ígéret már 2000 éve, de itt és most, napjainkban is. Csak rajtunk múlik, hogy velünk vagy nélkülünk. Vessd hát belé feltétlen hitedet!

Imádkozzunk:

Urunk, két szavad szól ma is felénk, segíts, hogy egyiket se vessük meg. Törvényeddel tarts elénk tükröt, lássuk meg, mennyire elveszettek vagyunk. Sújts, téríts észhez! De evangéliumod is érjen el, amikor a törvényed már összetört. Hála, hogy ez a két szavad még mindig szól. Ámen.